

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce
AUTORSKÁ KNIHA
SVĚTEM
Anna Bydžovská

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Ilustrace grafika

Bakalářská práce
AUTORSKÁ KNIHA

SVĚTEM

Anna Bydžovská

Vedoucí práce: doc. akad. mal. Mikoláš Axmann
Katedra výtvarného umění
Fakulta Designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....
podpis autora

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	5
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	7
3	CÍL PRÁCE	8
4	PROCES PŘÍPRAVY	10
5	PROCES TVORBY	12
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	14
7	POPIS DÍLA	15
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	16
9	SILNÉ STRÁNKY	17
10	SLABÉ STRÁNKY	18
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	19
	A) Knižní a periodická literatura	19
	B) Internetové zdroje	20
12	RESUMÉ	21
13	SEZNAM PŘÍLOH	23

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Mojí specializací v době studia na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara v Plzni byla ilustrace a grafika. Během studia jsme měli v prvních třech semestrech možnost se seznámit s knihtiskem, hlubotiskem, serigrafii a litografií.

V rámci úkolů během těchto šesti semestrů jsme se zabývali kresbou, prostorovým objektem, fotografií, částečně scénografií i grafickým designem. Po dobu studia jsme měli možnost vyzkoušet opravdu mnoho věcí a každý si mohl najít to, co mu vyhovuje a čemu by se případně v budoucnu chtěl věnovat.

Z technik, které jsme si mohli po dobu studia vyzkoušet, mě zaujala především serigrafie. Bavila mě různorodost přístupů a například využívání šablon jsem použila ve své práci v rámci zadání klauzurní práce v zimním semestru druhého ročníku, kdy jsem tímto způsobem tvořila ilustrace k Jirkově zázračné medicíně od Roalda Dahla. Tento způsob budování obrazu po vrstvách je mi blízký, protože sama často o grafice/ilustraci přemýšlím v jednotlivých vrstvách a tato technika mi umožňuje kombinovat jak plochy, tak i linii.

Ve čtvrtém semestru jsme měli jako klauzurní práci vytvořit papírové divadlo. Jelikož jsem si pro své představení vybrala román od Juseppa Culicchii s názvem Bla bla bla, který se odehrává ve velkoměstě a hlavní hrdina celou dobu pouze bloumá nad svým životem a prochází se po městě, rozhodla jsem se, že vytvořím divadlo s neustále se měnícím pozadím města prostřednictvím dlouhého papírového pásu navíjejícího se na dva válce. Přemýšlela jsem jak zvládnout padesátimetrový pruh papíru výtvarně a zvolila jsem kresbu tužkou, při které jsem si pomáhala v některých případech páskou, kterou jsem vykrývala například

spáry mezi obklady. Práce to byla dlouhá, ale technika mě oslovila a řekla jsem si, že bych ji chtěla použít i někdy v budoucnu a rozvinout výraz z této práce.

Nadcházející semestr jsem strávila na Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego v Łodzi. Hlavním rozdílem mezi touto zkušeností a mým dosavadním studiem byl, že tam neexistovala jedna hlavní práce, jako u nás ta klauzurní, ale souběžně se pracovalo v pěti ateliérech na pěti různých projektech. Měla jsem možnost, si vůbec poprvé vyzkoušet výrobu papíru nebo akvatintu. Tento způsob práce mě sice donutil lépe si zorganizovat čas na práci, ale jsem ráda, že u nás je jen jedna dominantní práce, na kterou se můžeme plně soustředit.

Ve své bakalářské práci jsem se po roce vrátila opět k tužce a trochu navázala na svou klauzurní práci ve čtvrtém semestru. Obě tyto práce spojuje mimo techniky také to, že pro obě práce je velmi významný motiv města a v obou případech máme vypravěče, který tak úplně nezapadá do běžného života. V prvním případě je to nešťastný mladý muž, který neví, co si má v dnešním světě počít a v druhém případě je to pták, kterého se naše lidské problémy, zákony, zákazy ani konflikty netýkají.

Mimo školní zadání se snažím o různorodost. Kromě kresby, ať už tužkou, pastelkami, fixy, také ráda tvořím linoryty nebo kombinuji různá media, jako například akryl a sprej, nebo tuš a otisk z vyřezané brambory. Většina mých prací je pouze černobílá, nebo minimálně barevná, z toho důvodu bych v budoucnu chtěla určitě trochu experimentovat a vrhnout se do něčeho barevného například v malbě, které jsem se zatím nevěnovala.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Jako téma bakalářské práce jsem si vybrala autorskou knihu především proto, že na autorské knize můžu využít zde nabyté zkušenosti, ať už se jedná o základy typografie, grafický design nebo knižní vazbu. Na základech typografie jsme se učili pouze teorii, na grafickém designu jsme vytvářeli přebaly na již existující knihy a na knižní vazbě jsme dělali zápisníky nebo skicáky, ale nikdy jsme nemuseli tyto věci řešit komplexně dohromady jako celek, a proto mi přišla tato volba jako optimální k zakončení bakalářského studia.

Už od dětství jsem měla ráda knížky a snila jsem, že jednou také nějakou vytvořím. Takže to byla pro mě veliká výzva, ale zároveň i splněný sen.

V této knize jsem chtěla určitým způsobem reflektovat dnešní svět a to jak jeho dobré, tak i špatné stránky. Nejprve jsem chtěla dělat knihu o domovech (velkých, malých, pro lidi, pro zvířata, z minulosti, dnešní i budoucí), později o městech (jaké jsou, nejsou, byla, budou, mohla by být), ale nakonec jsem to pojala komplexněji. Tato kniha obsahuje jak pohled na města, přírodu, moderní zástavbu, staré památky, místa obchodu a prosperity, tak i chudinské čtvrti a výjevy z běžného lidského života.

Tímto tématem jsem se chtěla zabývat v reakci na současné dění. Chtěla jsem poukázat na bariéry, které nás omezují, ať už ty reálné/fyzické, anebo ty, které si stavíme do cesty sami.

3 CÍL PRÁCE

Cílem práce bylo vytvořit autorskou knihu o cestě světem z pohledu ptáka a tím přiblížit člověku jeho úhel pohledu, bez běžných lidských starostí a útrap. Nechtěla jsem z knihy dělat encyklopedii, cestopis ani cestovní deník. Proto jsem se rozhodla nechat dominantní obrazovou část knihy a textem pouze doprovázet výjev na ilustraci. Také jsem blíže nespécifikovala vypravěče ani jeho povahové rysy, nebo názory. Myslela jsem si, že bude lepší, ponechám-li prostor pro čtenářovu fantazii a nebudu nijak narušovat jeho představivost.

Chtěla jsem vytvořit knihu, která čtenáře prostřednictvím ilustrací skutečně zanesou na daná místa, bez toho, aby se musel zvednout z křesla. Proto jsem volila převážně dvoustránkové ilustrace s textem zakomponovaným do obrazu, protože jsem měla pocit, že tímto způsobem se čtenář lépe vcítí do místa/situace na ilustraci, než kdyby byl text a obraz oddělen.

Mým cílem nebylo obsáhnout celý svět a navštívit všechny země, ale spíše vybrat a zpracovat ty zajímavé, nebo ty, které lidé moc nenavštěvují, ale dobře je znají. Chtěla jsem představit různorodou škálu zemí s jejich specifiky, poukázat na jejich krásu a někdy i třeba na různé nedostatky.

Chtěla jsem, aby kniha necílila pouze na děti, nebo pouze na dospělé. Pro děti jsem vytvořila rovinu, kde mají možnost sledovat cestu neznámého vypravěče, představovat si sebe na jeho místě a přitom se nenásilně učit o nových zemích a místech. Zároveň v obrázcích vyhledávají hlavního vypravěče, kanárka, čímž procvičují logické myšlení a představivost.

Dospělé čtenáře jsem chtěla především inspirovat, připomenout místa, na která již možná zapomněli, anebo na volnost, kterou už dlouho neprožili. Protože když takovou cestu může podniknout malý kanárek, tak proč ne oni?

4 PROCES PŘÍPRAVY

Prvotní myšlenka byla, vytvořit autorskou knihu o domech. Jaké jsou a jaké nejsou, rozdělení dle funkce, oblasti, historie, atd. Pak se mé myšlenky soustředily více na dnešní města jako celky chaotické i uspořádané a edukativní formou jsem chtěla poukazovat na jejich rysy a odlišnosti. Po zvážení jsem toto téma uchopila jinak, a to tak že budu na svět nazírat očima ptáka, který pozoruje svět z jiné perspektivy než my. Nejedná se pouze o města, ale i přírodní útvary a momenty ze života.

Nejprve jsem si musela udělat představu, odkud a kam hlavní hrdina poletí. Jako startovní bod jsem zvolila Plzeň a blíže nespécifikovaný panelák na sídlišti. Ale kam dál? Zamýšlela jsem se nad cestou po Evropě a jako vyvrcholení let přes oceán do New Yorku. Pak mi ale přišlo, že pro vyjádření svobody, bude lepší navštěvovat vzdálenější místa než ta evropská, více exotická, méně dostupná. A tak jsem si nad mapou na chvíli představila, že já jsem ten pták a prstem spojila místa, která bych chtěla navštívit. Na každém místě jsem chtěla najít nějakou zajímavost, nebo věc, kterou známe z vyprávění, filmů, fotek, ale málokdo z nás ji doopravdy viděl nebo ochutnal.

Když jsem měla "plán cesty", tak jsem potřebovala najít zdroje, odkud budu čerpat informace a materiály. Nejprve jsem využívala obrázky na internetu, které mi v počátcích velice pomohly, ale bohužel nabídka byla většinou z lidského úhlu pohledu a já potřebovala spíše pohledy letecké. Později jsem objevila nově nasnímaná místa na google mapách. Snímky byly pořizovány z menší výšky než obvyklé mapy, což mi umožnilo zobrazit mnohem více detailů než u obvyklých map. Tohoto jsem využila například u ilustrace plzeňského náměstí.

Na začátku jsem nevěděla, z pohledu jakého ptáka budu tuto cestu vyprávět. Důležité bylo, aby byl pták dostatečně schopný doletět až do Japonska. Prvním návrhem byl rorýs, jelikož je velmi dobrý letec a žije přechodně i u nás v České republice. Pak mi ale přišlo důležité, aby byl pták snadno identifikovatelný, jelikož rorýse si lidé často pletou s vlaštovkou. Druhým návrhem byla andulka vlnkovaná neboli *Melopsittacus undulatus*, která je u nás chovateli i lidmi oblíbená a mohla by být dobrým vypravěčem pro mou knihu, ale jelikož u nás žije v zajetí tak nebývá dobrým letcem, protože si nemá možnost tuto svoji vlastnost dostatečně vytrénovat. Nakonec jsem se rozhodla pro kanárka, který může být též chován v zajetí, ale vyskytuje se i ve volné přírodě.

5 PROCES TVORBY

Pracovat na knize jsem začala již během pobytu v Polsku, kde jsem naplánovala trasu, kterou se hlavní hrdina vydá a začala s jednotlivými ilustracemi. První ilustrace vznikly kresbou perkem a tuší v kombinaci s foukacími fixy, ale efekt nebyl takový, jaký jsem očekávala, a proto jsem zkusila opět použít tužku. Jako první jsem začala pracovat na ilustraci tokijské ulice, kde jsem si poprvé ověřila funkčnost různých tvrdostí tužek, kdy na obrysy jsem používala vždy tužku tvrdosti B, na světlejší plochy jsem používala škálu tužek H až po H10 a na tmavší F, HB a nebo B. Tento systém je v celé knize stejný, odstíny jsem poté volila spíše pocitově.

Všechny ilustrace jsem dělala do bloku s odnímatelnými listy Fabriano Accademia o gramáži 200g/m² a rozměrech 22,5x32,5cm. Tento formát jsem zvolila záměrně, protože jsem nechtěla kreslit na klasický formát A4, ale na něco mezi A4 a A3, takže tento formát byl přesně pro mou potřebu. Jelikož drtivá většina ilustrací měla být přes celou dvoustránku, tak jsem tento formát využívala vždy celý a pouze u výjimek jen jeho část.

Chtěla jsem, aby byla kniha pestrá a nebyla monotónní, proto jsem u některých vzdálených pohledů na města pracovala pouze s obrysovou linií bez stupňů šedi, jako například u leteckého pohledu na Istanbul, nebo u pohledu na strukturu Pekingu. Kromě dvoustránkových ilustrací jsem v knížce vytvořila také dvoustránky s drobnými kresbami, které ilustrují, co v jaké zemi kanárek viděl nebo ochutnal. Na většině dvoustránek je ilustrace téměř zcela vyplněná kresbou, u jiných je nebe a okolí volné nebo bez horizontu. Některé ilustrace jsem nakonec nepoužila, protože byly ve výsledku nepodstatné.

Ilustrace jsem scanovala na školním scanneru, protože dosavadní scany, které jsem si nechala dělat, anebo dělala doma, byly nekvalitní a nedokázaly rozlišit jemnou kresbu a bílý podklad papíru. Následně jsem obraz převedla do stupňů šedi a upravila kontrast. Jako font pro svou knihu jsem zvolila Calibri velikosti 20, jelikož jsem ho používala pro pracovní verze a nakonec se mi zalíbil i do finální verze. Poté jsem do ilustrací přidávala obrys kanárka ve třech možných verzích, které jsou vyobrazeny na konci knihy.

Pro předsádky jsem použila ilustraci New Yorku, která představuje budoucnost, která hrdinu čeká. Kresba pochází z kresby města velikosti A1, kterou jsem kreslila, jako dodatek ke knize a navazují na moji předešlou práci ze studia na Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego v Łodzi v rámci ateliéru kombinovaných technik, kde jsem tento motiv vytvořila v linii jako síto-tisk ve stejné velikosti. Kresbu jsem pouze převedla do 30% průhlednosti.

Na obálku jsem použila kresbu nebe s lehkými mraky v oparu.

Průběh práce jsem konzultovala s doc. akad. mal. Mikolášem Axmannem. Užití textu v knize jsem konzultovala s paní doc. MgA. Kristýnou Fišerovou z grafického designu a se zpracováním finální knihy mi pomohla paní MgA. Mgr. Petra Soukupová z ateliéru knihy a tvarování papíru.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila techniku kresby tužkou, z čehož vyplynulo, že budu muset obraz digitalizovat. Zkoušela jsem několik druhů scannerů, ale nebyla jsem spokojená s kvalitou výstupu, jelikož nedokázal rozlišit jemnou kresbu od bílého pozadí, tak jsem nakonec použila scanner, který je k dispozici ve škole. Na rozdíl od předešlých dokázal scanovat i v rozlišení 1200dpi, při kterém nedocházelo k zesvětlování jemné kresby. Následné úpravy jsem prováděla ve Photoshopu, kde jsem ilustrace převáděla do stupňů šedi a nastavovala kontrast. Poté jsem do obrazu přidávala siluety kanára a další drobnosti.

Knihu jsem tvořila v InDesignu, kde jsem dávala dohromady obrazovou a textovou část knihy. Na texty jsem použila písmo Calibri velikosti 20 a na předsádky a obálku jsem použila stejný font, jen trochu větší.

Listy knihy, předsádky i obálky jsem tiskla v Plzni v reklamní agentuře a grafickém studiu Euroverlag. Pro tisk jsem použila dva druhy papíru. Na dva exempláře jsem použila papír canson bílé lehce krémové barvy s příjemnou texturou. Na vnitřní listy jsem použila papír o gramáži 180g/m², na předsádky totožný papír pouze o gramáži 224g/m² a na obálku o gramáži 125g/m². U poslední knihy jsem chtěla zkusit odlišný papír, zvolila jsem hladký papír lehce tónovaný do šedé o gramáži 160g/m².

Knížní blok jsem poté ručně sešila, slepila a svázala. Na školní řezačce jsem knihy seřízla, poté vyrobila desky z 2,5mm lepenky, obalila a knižní blok vsadila do desek. Před odevzdáním byly knížky v zatížení 5 dní.

7 POPIS DÍLA

Autorská kniha "Světlem", je malý příběh cesty kanára, který je celý život zavřený v kleci až do chvíle, kdy mu náhoda otevře „dveře do světa“ a on se vydá na cestu. Navštěvuje místa, která si vždy jen představoval ve své hlavě. Divák, aniž by to od začátku věděl, sleduje cestu neznámého vypravěče a až postupným otáčením stránek zjistí, o koho se jedná. Do té chvíle si může čtenář představovat kohokoliv. Fousatého pána, superhrdinu, anebo sebe. Nakonec zjistí, že v celé knížce může vypravěče v podobě kanárka vystopovat.

Kniha je černobílá a má 55 stran. Obsahuje 20 dvoustránkových ilustrací, ostatní stránky sestávají z menších obrázků. Rozměr knihy je 18,6cm na 26,4cm.

Celkem vznikly tři exempláře, z toho dva jsou vyrobeny z krémově bílého papíru canson a jeden z hladkého našedlého papíru. Předsádky tvoří ilustrace s motivem New Yorku a na obálce je výjev oblohy. Knižní blok je šitý po osmi stránkách a vsazen do pevných desek.

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Snažila jsem se vytvořit příjemné ilustrace tak, aby navodily pocit, že jsme součástí obrazu a nacházíme se na daném místě. Ve své práci jsem chtěla použít ruční kresbu, protože si myslím, že je osobnější než grafika vytvořená v počítači, a proto doufám, že se mi podařilo v dnešní digitální době obstát i s ručně kreslenými ilustracemi tužkou.

Zároveň jsem využila techniky a zakomponovala do ilustrací skrytého kanárka, který je někdy snadno viditelný a jindy komplikovaněji. Jako přínos vidím tento nápad se skrytým hlavním hrdinou, protože tuto hru „hledej něco“ v obraze jsem měla jako dítě ráda. Nevím, zda ji někdy někdo využil v knize s příběhem, ale je možné, že ano.

9 SILNÉ STRÁNKY

Myslím si, že se mi podařilo vytvořit kompozičně různorodou, ale zároveň ucelenou knihu, která je čtenáři snadno srozumitelná. Bylo to vůbec poprvé, kdy jsem dělala celou knihu včetně textu, ilustrací, grafické úpravy i výsledného vázání knihy sama a i když bych teď už některé věci udělala jinak a jsem si vědoma některých chyb ve vazbě, tak jsem s výsledkem celkem spokojena.

V ilustracích jsem se snažila udržet jednotný styl kresby a zároveň dodržet perspektivu a zkratky. Do některých ilustrací se mi myslím podařilo zapracovat množství detailů, které výslednou knihu obohacují (např. ilustrace tokijské ulice, nebo náměstí v Plzni) a některé jsem zase ponechala v lineární jednoduchosti. Použila jsem jak detailní záběry, tak pohledy z výšky, anebo z velké dálky.

Pro zpestření jsem do ilustrací zakomponovala kanárka, který zabaví především děti, anebo hravé dospělé, kteří spolu budou moci soutěžit, kdo jej najde jako první.

10 SLABÉ STRÁNKY

Slabé stránky svojí práce spatřuji v některých chybách, které vznikly při digitalizaci, práci v počítači, anebo v následném vázání knihy. Například jsem si neuvědomila, že první a poslední složka se vždy lepí k bloku, s čímž jsem nepočítala a na tato místa umístila docela podstatné dvoustránkové ilustrace a slepením došlo k jejich deformování a nenavazují na sebe tak, jak by měly.

U textové části si myslím, že možná působí až moc stroze, což si uvědomuji až teď s odstupem. Chtěla jsem, aby co nejvíce zapůsobila ilustrace, která měla navodit pocit, že jsme přítomni na daném místě. Nechtěla jsem z knížky dělat encyklopedii nebo cestovní deník, a proto jsem napsala jen krátké "popisky" především o tom, kde hlavní hrdina byl a co viděl. Příště bych více propracovala děj a nejspíš vytvořila lepší zápletky.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

11.1 Knižní a periodická literatura

1. MAŠINOVÁ, Milada. Mor. Praha: Lipník, 2015.

ISBN 978-80-905679-1-7.

2. ŠAŠEK, Miroslav. To je Paříž. Praha: Baobab, 2013.

ISBN 978-80-87060-69-8.

3. PECHÁČKOVÁ, Emma. Holub Kolumb. Praha: Meander, 2013.

ISBN 978-80-87596-22-7.

4. ČERNÁ, Olga. Jitka a kytka. Praha“ Baobab, 2010.

ISBN 978-80870-60-31-5.

11.2 Internetové zdroje

1. ISTANBUL, PEKING, PLZEŇ

<https://maps.google.cz/>

2. WIKIPEDIA - ATLANTIC CANARY

https://en.wikipedia.org/wiki/Atlantic_canary

3. WIKIPEDIA - SWIFT

<https://en.wikipedia.org/wiki/Swift>

4. OBRÁZKY MĚST

<https://www.google.cz/imghp>

12 RESUMÉ

For my bachelor thesis I choose the theme author's book. Name of book is Světem (Through the world). The book is a little story about a bird and his travel adventure.

In the beginning he lived in a cage and one day he seized the opportunity and went to the World. As first he visited the capital city of Turkey, Istanbul. But he wanted to go more on the east, so he arrived to India. After that he visited Beijing and Great Wall of China and Tokio (Japan), where he fell in love to food which almost becomes fatal for him. At the end he will show his real identity and you can find him hided in illustration.

The book consists from black and white pencil illustrations and my own text.

Finally I made three specimens of book, from drawing to bookbinding process.

Concept of my book is playful and educative.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Mor, ilustrace: Petra Josefína Stibitzová

Příloha 2

Holub Kolumb, ilustrace: Petra Josefína Stibitzová

Příloha 3

Plzeň, Google, mapy

Příloha 4

Světém, ilustrace Plzně

Příloha 5

Světém, obálka

Příloha 6

Světém, předsádka

Příloha 7

Světém, ukázka z knihy č.1

Příloha 8

Světém, ukázka z knihy č.2

Příloha 9

Světém, ukázka z knihy č.3

Příloha 10

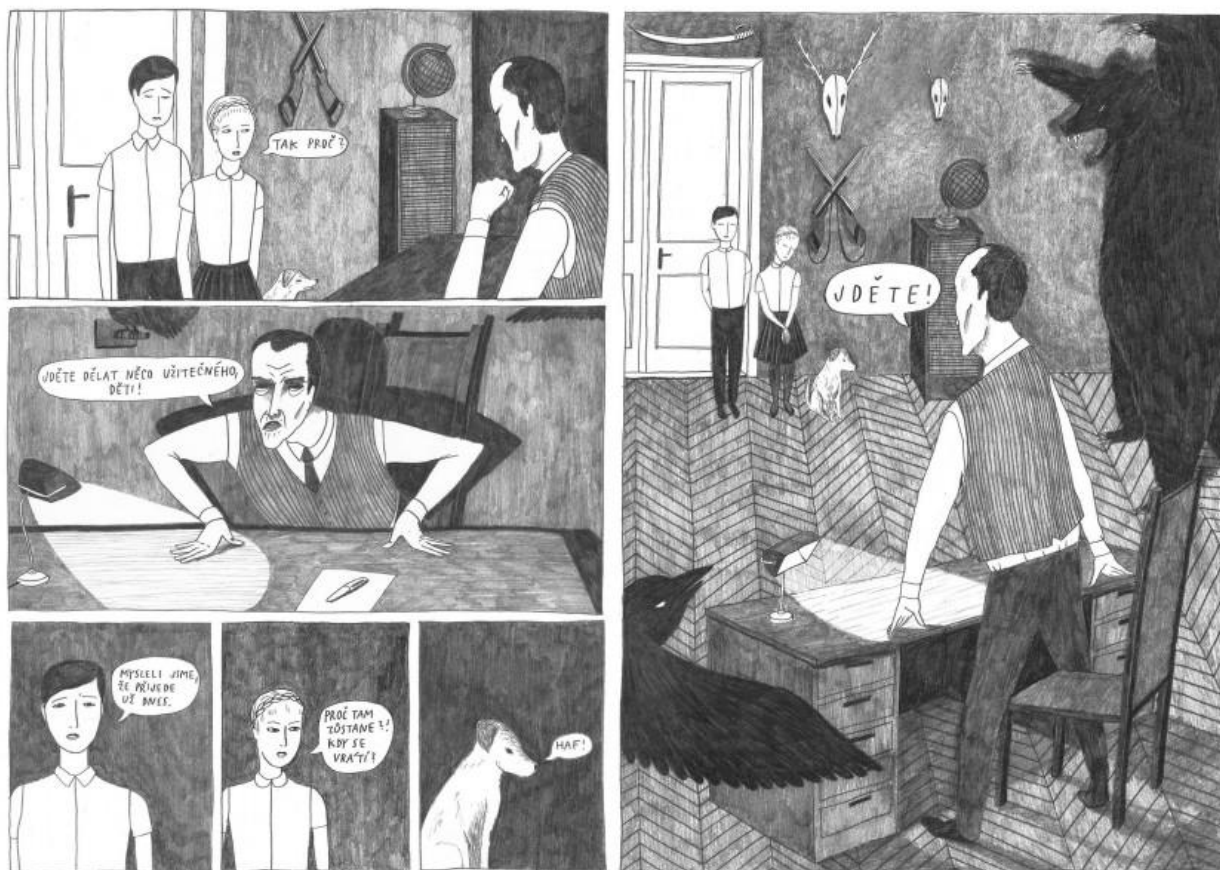
Světém, ukázka z knihy č.4

Příloha 11

Světém, ukázka z knihy č.5

Příloha 1

Mor, ilustrace: Petra Josefína Stibitzová

<http://www.knihex.cz/kniha/0160-mor>

Příloha 2

Holub Kolumb, ilustrace: Petra Josefína Stibitzová

<http://www.anezkaciglerova.com/index.php?/2012/holub-kolumb/>

Příloha 3

Plzeň, Google, mapy

<https://www.google.cz/maps/search/google++plzen/@49.7469776,13.3833671,499a,20y,270h,41.51t/data=!3m1!1e3>

Příloha 4

Světlem, ilustrace Plzně

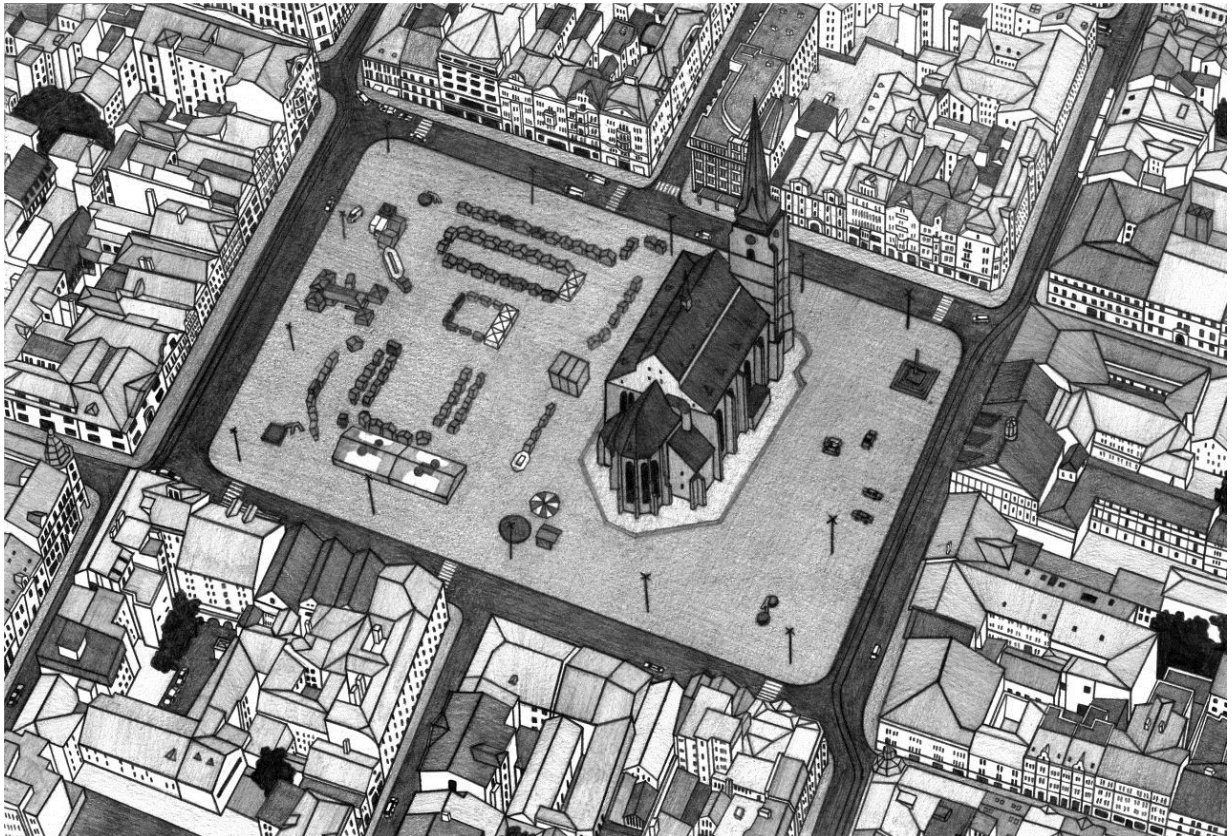

Foto vlastní

Příloha 5

Světem, obálka

Foto vlastní

Příloha 6

Světlem, předsádka

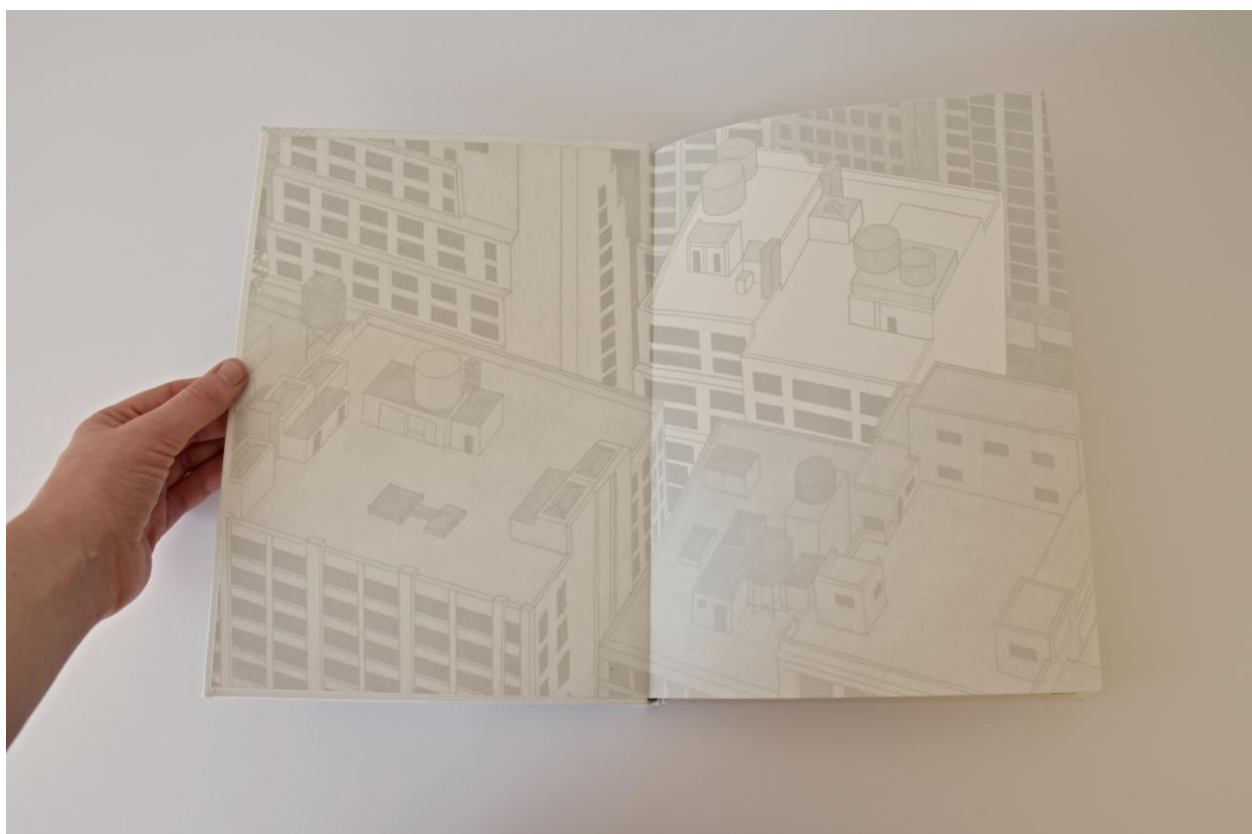

Foto vlastní

Příloha 7

Světlem, ukázka z knihy č.1

Foto vlastní

Příloha 8

Světlem, ukázka z knihy č.2

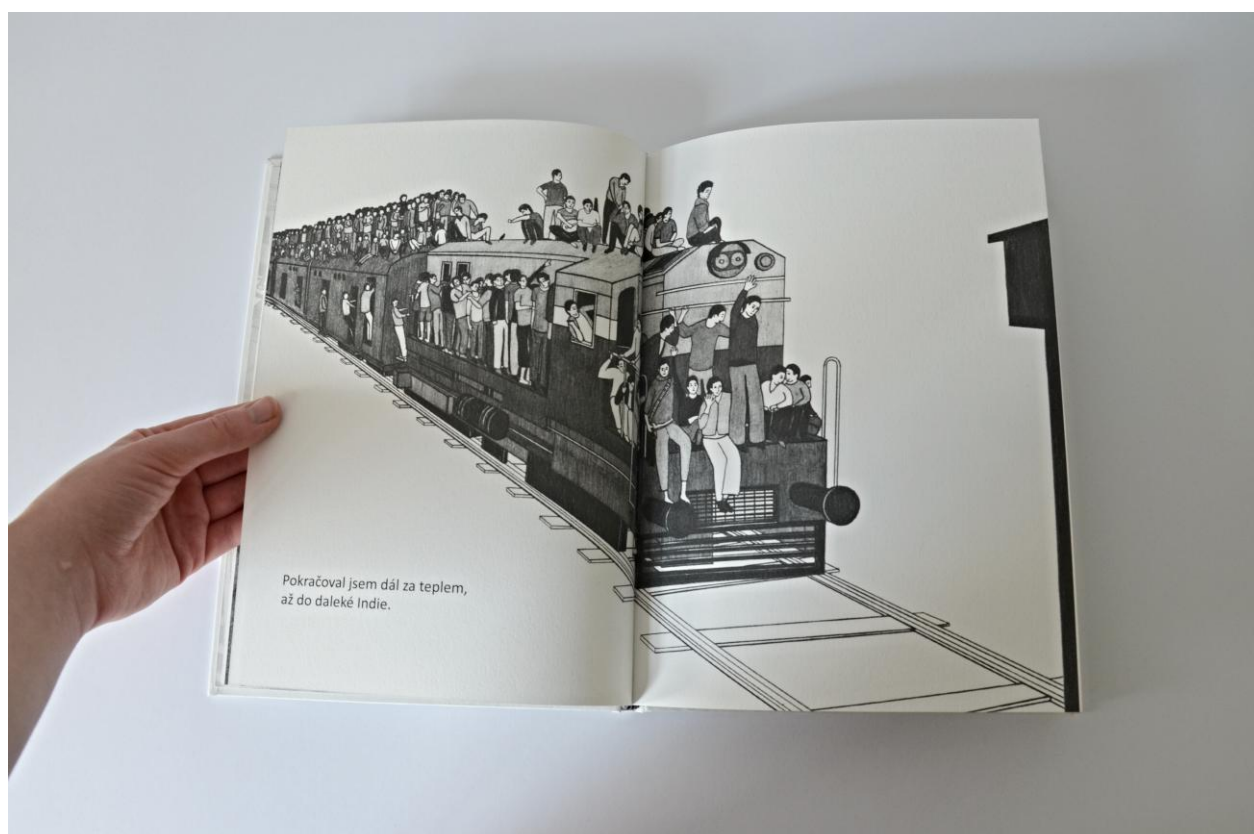

Foto vlastní

Příloha 9

Světlem, ukázka z knihy č.3

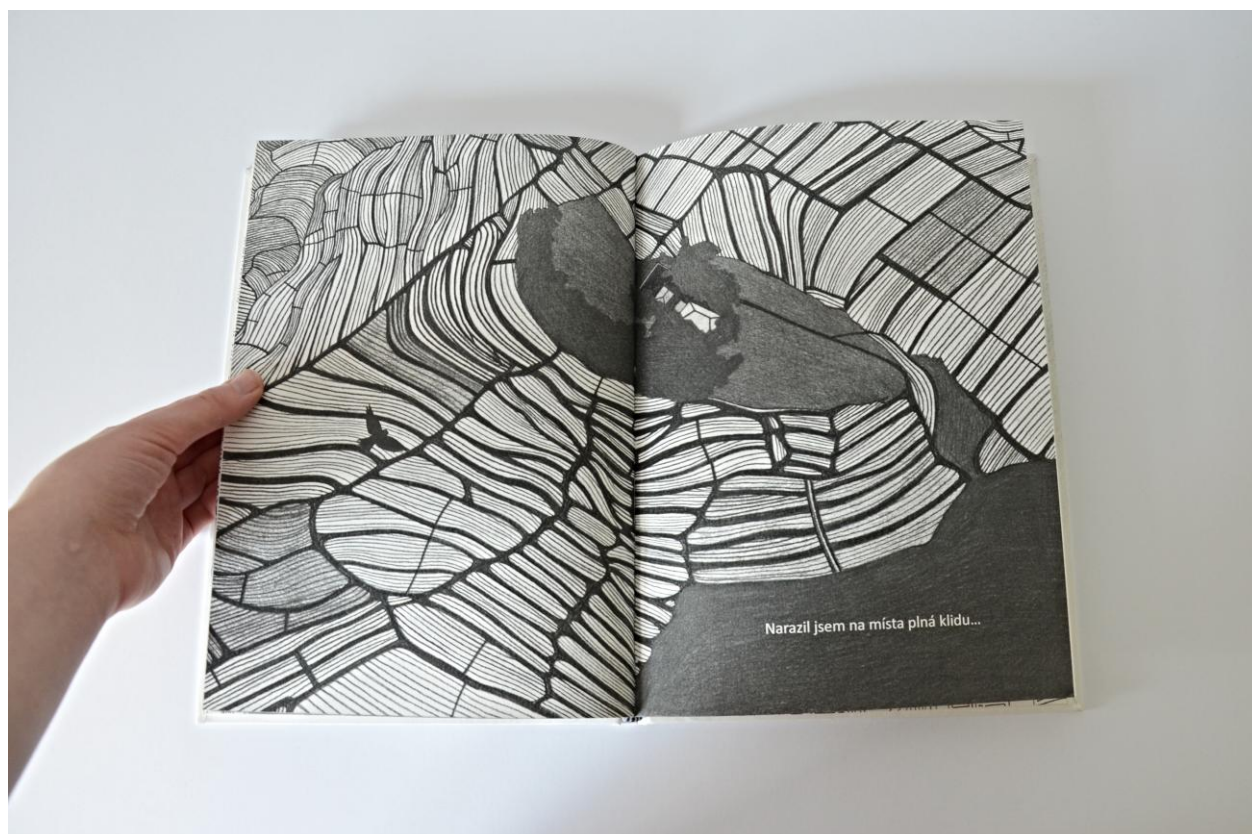

Foto vlastní

Příloha 10

Světlem, ukázka z knihyč.4

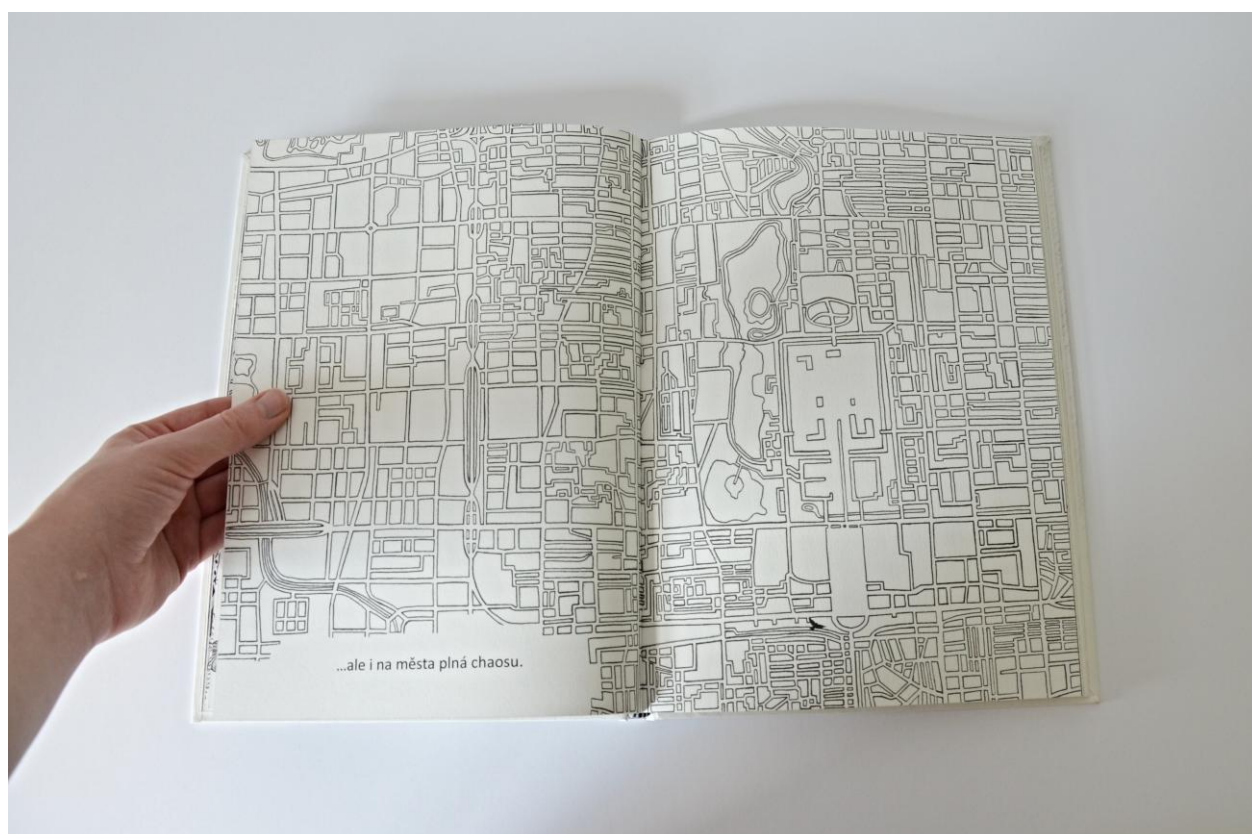

Foto vlastní

Příloha 11

Světlem, ukázka z knihy č.5

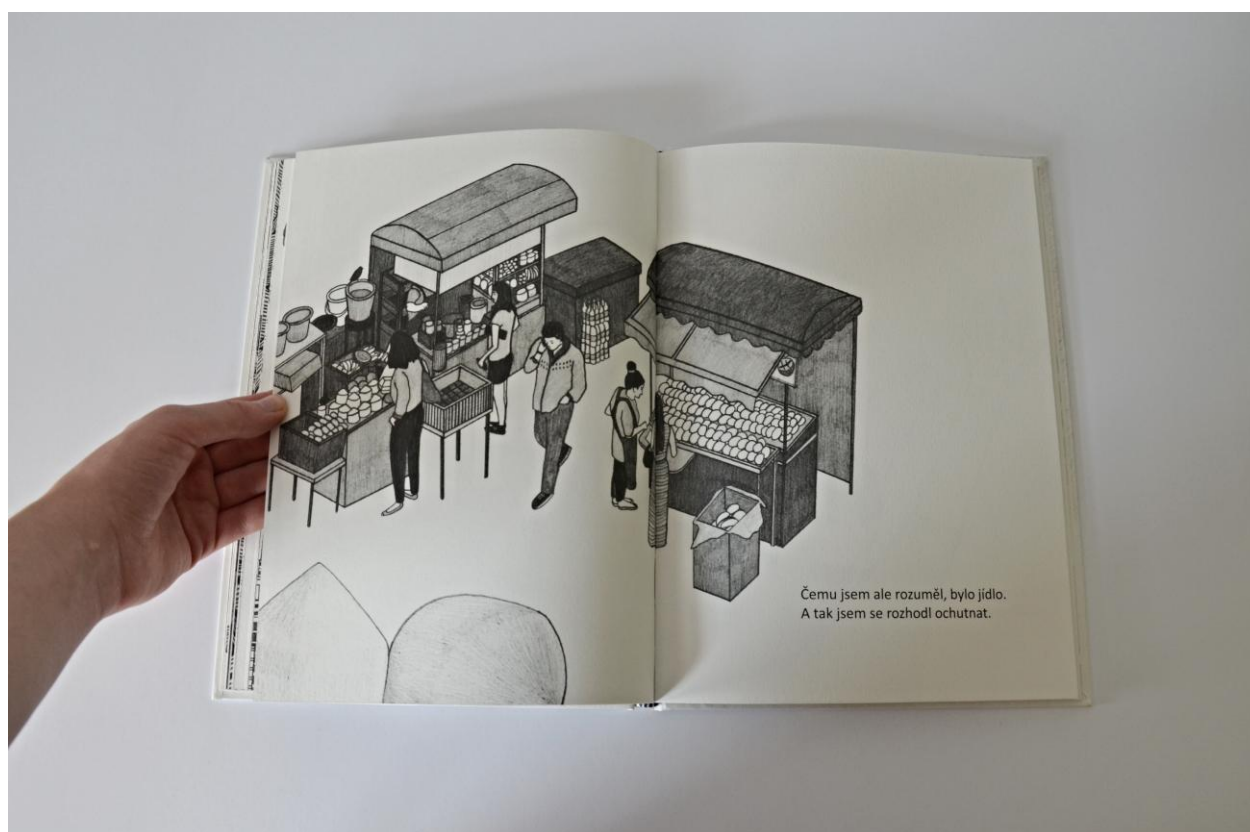

Foto vlastní